

РОЛЬ ВИКЛАДАЧА У ФОРМУВАННІ ЗОВНІШНЬОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Мотивація студентів є одним із найважливіших факторів успішного опанування навчального матеріалу в умовах дистанційної освіти. Під час карантинних обмежень студентам доводиться опрацьовувати більшість матеріалів самотійно, що вимагає неабиякої концентрації уваги, наполегливості, посидючості та бажання. Варто зазначити, що під час дистанційного навчання багато традиційних способів підвищення навчальної мотивації студентів працюють не так ефективно, як під час аудиторних занять. І, навпаки, деякі способи мотивування набувають у такому разі особливого значення.

Як відомо, в залежності від виду стимулу, який пробуджує бажання до діяльності, існує два типи мотивації – внутрішня і зовнішня. Внутрішня мотивація виникає у тому разі, коли людина здійснює щось для власного задоволення, тобто бажання походить зсередини. А от зовнішня мотивація виникає у разі, коли зацікавлення людини у здійсненні тієї чи іншої діяльності спричинюється зовнішніми обставинами чи стимулами або ж досягненням практичних цілей [1]. Звісно, обидва типи мотивації надзвичайно важливі у процесі онлайн навчання і лише у поєднанні вони здатні привести до успішного результату [2, с. 21].

Надзвичайно важливу роль у формуванні зовнішньої мотивації студентів до навчання в умовах карантину відіграє саме викладач. Організація навчального процесу, подача інформації, вибір навчальної платформи, додаткових матеріалів, зворотний зв'язок – усе це може здійснити як

позитивний так і негативний вплив на формування освітньої мотивації студентів.

Зацікавленість викладача, його активна участь у навчальному процесі, якісний та своєчасний зворотний зв'язок, чітка і зрозуміла побудова навчального процесу, адекватні терміни виконання завдань – усі ці фактори здатні покращити мотивацію студентів до навчання.

У процесі онлайн освіти студенти мають особливу потребу у якісній комунікації з викладачем [3, с. 108]. Спілкування між викладачем і студентом в умовах карантинних обмежень виконує не лише навчальну функцію (обговорення чи пояснення навчального матеріалу), а і психологічну. Психологічна взаємодія викладача і студента передбачає правильне налаштування на опанування навчального матеріалу, визнання успіху студента, його прогресу, заспокоєння у ситуаціях, які цього потребують. Саме тому психологічний контакт педагога зі здобувачами освіти є одним з мотивуючих факторів до навчання, при чому здійснюватися він може як в усній, так і у письмовій формі.

Не менш важливим фактором для формування зовнішньої мотивації студентів до навчання в умовах карантинних обмежень є спосіб подачі навчального матеріалу викладачем. Необхідно зауважити, що викладач має презентувати студентам інформацію та необхідні до виконання види робіт у зручному для них форматі, з легким доступом та чіткою структурою. Таким чином студентам буде легше сприймати інформацію і вони зможуть максимально спрямувати свої зусилля на опанування навчального матеріалу та виконання завдань, запропонованих викладачем. Звідси випливає і наступний спосіб мотивування студентів – використання різноманітних ресурсів у навчальному процесі. В умовах самоізоляції важливим викликом для кожного є одноманітність. Тому урізноманітнення видів діяльності на занятті шляхом залучення різних ресурсів, у тому числі й інтерактивних технологій, здатне спонукати студентів до навчальної діяльності. З цією метою викладач може доповнити такі стандартні види діяльності на онлайн занятті,

як перевірка домашнього завдання чи відпрацювання щойно вивченого матеріалу, цікавими і творчими завданнями, як-от: вправами, які активізують уяву здобувачів освіти, змушують мислити критично; рольовими іграми, які імітують майбутню професійну діяльність; проведенням дискусій чи дебатів; веденням групового блогу і т. ін.

Не менш важливу роль у формуванні зовнішньої мотивації до навчання відіграє безперервний контроль навчальних досягнень студентів. Адже відсутність зовнішнього контролю може негативно вплинути на бажання вчитися. Аби студенти не розслаблялися протягом усього навчального процесу і відчували важливість виконуваної ними роботи у процесі проходження того чи іншого навчального курсу, викладач має контролювати своєчасне виконання усіх видів робіт, а також вчасно їх перевіряти і оцінювати. Для студента контроль його навчальної діяльності завжди виступає як додатковий стимул до навчання. Відповідний контроль з боку викладача може також допомогти удосконалити освітній процес і створити сприятливі умови для того, аби виявити, чи на достатньому рівні студенти засвоїли навчальний матеріал.

Отже, викладач відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні зовнішньої мотивації студентів до навчання в умовах карантинних обмежень. Викладач здатен створити умови, необхідні для успішного опанування навчального матеріалу студентами, їхньої зацікавленості у вивченні того чи іншого курсу і мотивації для досягнення високих результатів у навчанні.

Список використаних джерел

1. Stirling D. Motivation in education. *Learning Development Institute*. 2014. URL: https://www.researchgate.net/profile/Diana_Stirling/publication/266141351_Motivation_in_Education/links/5426d4540cf26120b7b344e8/Motivation-in-Education.pdf (дата звернення: 17.02.2022).

2. Рябокучма Т.О., Хмель О.В. Підвищення навчальної мотивації студентів та курсантів за допомогою інтерактивних технологій. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Вип. 39. С. 20–23.
3. Кононыхина О.В. Мотивация студентов при дистанционном обучении. *International Journal of Humanities and Natural Sciences*. 2021. Vol. 2-1 (53). P. 107–111.

Наталія ФЕДОРЕНКО, к.соц.н., доцент
кафедра соціології

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ У ВНЗ: ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Важливим завданням викладачів вищої школи в сучасних умовах воєнного стану в Україні стає забезпечення розвитку такої форми навчання як дистанційна, що обумовлюється поширенням інформаційно-комунікаційних технологій та інтенсифікацією їх застосування в освітній практиці, додатковими можливостями для індивідуалізації навчання, для реалізації принципів доступності, наочності та розвитку освітньої мотивації студентів.

Готовність викладачів до впровадження технологій дистанційного навчання вимагає від них високого рівня сформованості інформативної та педагогічної компетентностей. Екстрений перехід усієї системи освіти в останні роки у змішаний чи дистанційний формат навчання став значним викликом для переважної більшості викладачів закладів вищої освіти. Інститут післядипломної освіти КНЕУ імені В. Гетьмана створив всі можливості для швидкого опанування викладачами технологій дистанційного навчання, запропонувавши різноманітні програми підвищення кваліфікації: «Дистанційні технології в освітньому просторі університету», «Сучасні ІКТ та їх використання в навчальному процесі економічного університету» та інші. В